

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565¹

สุรพศ ทองคำสิง²

การป้องกันอาชญากรรม เป็นสิ่งที่รัฐให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากการเกิดอาชญากรรมนั้น นอกจากส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยภาพรวมด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างความวิตกกังวล ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในสังคม ยิ่งหากอาชญากรรมดังกล่าวเป็น เป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง หรือ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งตามลักษณะของการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นความผิดที่มีความร้ายแรง ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน รวมตลอดถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการใช้ชีวิตของประชาชนในสังคมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาชญากรรมรุนแรงดังกล่าว ยังส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นรากฝังลึกในระยะยาว ทั้งเป็นการสร้างความเสียหายในด้านความน่าเชื่อถือของรัฐในสายตาของประชาชน หรือนักท่องเที่ยวอีกด้วย แม้ผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรงนั้น จะถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกลงโทษจำคุกในเรือนจำแล้วก็ตามแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรงจำนวนมากที่ยังกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังจากที่พ้นโทษแล้ว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในกระบวนการยุติธรรมของรัฐเป็นอย่างยิ่ง ถึงมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรง ที่สร้างความหวาดกลัวและความรู้สึกไม่ปลอดภัยในสังคม อีกทั้งจากสถิติของกรมราชทัณฑ์พบว่า ประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ปรากฏว่า คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศมีอัตราการกระทำความผิดซ้ำอยู่ในลำดับที่ 4 และที่ 5³ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดในคดีความผิดอุกฉกรรจ์ร้ายแรงนั้น มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัย

ปัจจุบันมาตรการกำกับติดตามผู้พ้นโทษคดีอุกฉกรรจ์ ณ ปัจจุบัน ได้มีการตรากฎหมายเพื่อการ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ดันศิริและคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์พันธ์เทพ วิทิตอนันต์ และรองศาสตราจารย์ปวิศร เลิศธรรมเทวี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดพังงา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ กรมราชทัณฑ์, อัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ 2565 แยกตามประเภทคดี (ฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำความผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์, 11 มีนาคม 2566) สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2566 จาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/searchGroup>

ดังกล่าวขึ้นเป็นการเฉพาะแล้ว ซึ่งกระบวนการได้ถูกกำหนดขึ้นภายใต้นโยบายของกระทรวงยุติธรรม แต่การกำหนดว่าผู้พ้นโทษรายใดจะต้องถูกมาตรการกำกับติดตามผู้พ้นโทษหรือไม่นั้น ยังคงเป็นไปในลักษณะ “ดุลพินิจ” ประกอบกับ “ระบบการสอบถามความความสมัครใจของผู้พ้นโทษ” เป็นนัยสำคัญ มิได้กระทำใน “ระบบบังคับโดยกฎหมาย” แต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังเป็นการกำหนดมาตรการหลังจากศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว ซึ่งผู้กระทำความผิดอยู่ระหว่างรับโทษในความผิดนั้นแล้ว ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้กรณีของต่างประเทศจะมีหลักการที่แตกต่างไป กล่าวคือ เป็นไป ในระบบบังคับโดยกฎหมาย ซึ่งให้ผู้ได้รับการปล่อยตัว (ผู้พ้นโทษ) ที่ได้เคยกระทำความผิดประเภท Felony มาแล้ว จะต้องเข้าสู่มาตรการการคุมประพฤติ ผู้กระทำความผิดภายหลังปล่อย (Conditions of Supervised Release) ในทุกกรณี โดยระยะเวลาเพื่อการกำกับติดตามผู้พ้นโทษนั้น จะยึดโยงไว้กับระดับความผิด (Class) ของประเภทความผิด Felony ไว้ อีกชั้นหนึ่งด้วย ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มโทษแก่นักโทษภายหลังจากศาลพิพากษาแล้ว

จากการศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ และความรุนแรง พ.ศ.2565 นั้น ได้มีมาตรการในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และมีมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษขึ้นมาเพื่อบังคับใช้โดยเฉพาะ แต่มาตรการดังกล่าวนี้ การจะบังคับใช้ได้ ต้องเข้าสู่หลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งอาจไม่ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างเด็ดขาดและทันทั่วทั้งที่ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ มีปัญหา 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาการนำมาตรการทางการแพทย์มาใช้กับนักโทษผู้กระทำความผิดซ้ำนั้น ปัจจุบันปัญหาความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและเห็นบ่อยครั้งในสังคมไทย รัฐบาลได้มีการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ แต่มาตรการตามกฎหมายดังกล่าวนี้ ยังคงเป็นมาตรการที่ต้องขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด หากจะใช้มาตรการทางการแพทย์ในการป้องกันเหตุดังกล่าว ซึ่งแม้จะเป็นกฎหมายที่เพิ่มมีผลบังคับใช้ใหม่ แต่โดยเนื้อหาแล้ว กลับยังต้องขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิดซ้ำเช่นเดิม ซึ่งทำให้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยใช้มาตรการทางการแพทย์นี้ อาจไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ

จากกรณีดังกล่าว ไม่มีกฎหมายรองรับไว้ว่าจะต้องบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์แก่ผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศอย่างเด็ดขาด ทำให้กฎหมายดังกล่าวนี้อาจเป็นกฎหมายที่ออกมาโดยไม่มีสภาพบังคับที่แน่นอน ในสถานการณ์ปัจจุบันในสังคมไทย เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้จริงในสังคมไทย และมีผลบังคับอันเป็นการใช้กฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะและเพื่อปกป้องประชาชนจากอาชญากรรมทางเพศอย่างแท้จริง

ซึ่งแตกต่างจากในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 645 ได้บัญญัติให้ผู้ที่กระทำความผิดเป็นความผิดครั้งแรก กับเหยื่อมีอายุไม่เกิน 13 ปี อาจได้รับการรักษาด้วยยา medroxyprogesterone acetate (MPA) หรือพักการลงโทษพร้อมกับ การรักษาด้วยยา medroxyprogesterone acetate (MPA) หรือยาอื่นๆ ที่คล้ายกัน โดยจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจศาล สำหรับผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ โดยเหยื่อมีอายุ 13 ปี จะต้องได้รับการรักษาด้วยยา medroxyprogesterone acetate (MPA) หรือหรือพักการลงโทษพร้อมกับ การรักษา ด้วยยา medroxyprogesterone acetate (MPA) หรือยาอื่นๆ ที่คล้ายกัน กระทำซ้ำเราจะได้รับการลงโทษด้วยการใช้ยาตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California penal Code) มาตรา 645 ได้แก่ ความผิดการล่วงละเมิดทางเพศ (มาตรา 289) การร่วมเพศทางทวารหนัก (มาตรา 286 (d) และการมี เพศสัมพันธ์ทางปาก (มาตรา 288a) ผู้กระทำความผิดฐานข่มขืน⁴ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย นั้น มีการบำบัดรักษาโดยใช้ยาสำหรับผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ แบ่งออกได้เป็น 2 กรณี โดยกรณีที่กระทำความผิดต่อเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ศาลอาจใช้ดุลยพินิจกำหนดให้มีการบำบัดควบคุมไปกับการลงโทษอื่นได้ แต่หากมีการกระทำความผิดซ้ำ ศาลต้องมีคำสั่งให้มีการบำบัดรักษาด้วยยาทันที โดยไม่มีการใช้ดุลยพินิจ

ประเด็นปัญหาประการที่สอง เนื่องจากก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง พ.ศ.2565 ในมาตรา 23 นั้น ได้กำหนดให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งให้ความเห็นว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ซึ่งในการจำแนกนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนั้น จะเป็นการจำแนกผ่านกรมราชทัณฑ์ ซึ่งพิจารณาถึงความประพฤติ ลักษณะนิสัยความประพฤติต่าง ๆ ของนักโทษ ภายในเรือนจำในขณะนั้น ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่า นักโทษเด็ดขาดเมื่อได้พ้นโทษออกมาแล้ว แม้จะมีมาตรการเฝ้าระวังตามกฎหมายหรือบางรายอาจจะเข้าหลักเกณฑ์การจำแนกที่ไม่ต้องใช้มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ แต่เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้พ้นโทษออกมา ในสังคมกลับไม่สามารถทราบได้ว่า บุคคลใดเคยเป็นนักโทษเด็ดขาด ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งส่งผลต่อการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้นำชุมชน หรือนายจ้างที่สมัครงาน ไม่สามารถรับรู้ได้ว่า บุคคลดังกล่าวเคยเป็นนักโทษเด็ดขาด ในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงหรือไม่ ซึ่งในบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในสังคม

⁴ วชิณี กมลวารินทร์, "มาตรการบำบัดผู้กระทำความผิดทางเพศด้วยวิธีการใช้ยาเพื่อควบคุม ฮอร์โมนเพศ," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557), น.91-92.

เสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำที่อาจเกิดขึ้นในสังคมได้ เนื่องจากไม่สามารถป้องกันได้ทันทั่วทั้งที่ ทั้ง บางครั้ง นักโทษเด็ดขาดบางรายอาจพ้นโทษออกมา โดยไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูที่พร้อมจะใช้ชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างแท้จริง เนื่องจากในเรือนจำมีนักโทษเป็นจำนวนมาก และการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดในประเทศไทยนั้นอาจยังมาไม่ถึงผลเท่าที่ควรอีกด้วย

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศสหรัฐอเมริการนั้น มีมาตรการขึ้น ทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้อย่างชัดเจน โดยได้มี The Sex Offender Registration and Notification Act หรือที่เรียกว่า SORNA ได้ถูกบัญญัติไว้ใน United States Code ข้อที่ 42 The Public Health and Welfare บทที่ 151 Child Protection and Safety มาตราที่ 16901 ถึง 16991 โดยเป็นการสร้างบรรทัด ฐานใหม่ของมาตรการในการติดตามตรวจสอบผู้กระทำความผิดทางเพศ อันเรียกได้ว่าเป็นการสร้างมาตรฐานขั้น ต่ำ (Minimum Standard) โดยแต่ละรัฐจะต้องออกกฎหมายที่หลักเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ ซึ่ง ผู้กระทำ ผิดทางเพศที่อยู่ในบังคับของมาตรการในการขึ้นทะเบียนและ การแจ้งข้อมูลของผู้กระทำความผิดทางเพศ ซึ่ง ผู้กระทำความผิดทางเพศตามกฎหมายดังกล่าวนี้ จะแบ่งผู้กระทำความผิดทางเพศเป็น 3 ประเภท (3-tier Classification System) โดยแบ่งตามประเภทความร้ายแรงของความผิดที่ผู้กระทำความผิดทางเพศได้ทำลงไป โดยผู้กระทำความ ผิดทาง เพศที่ได้กระทำความผิดร้ายแรงน้อยที่สุดจะจัดอยู่ในประเภท Tier 1 และไล่ตามลำดับความร้ายแรง เป็น Tier 2 และ Tier 3 ผู้กระทำความผิดทางเพศประเภท Tier 3 (Tier 3 Sex offender) คือ ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ ถูกลงโทษจำคุกมากกว่า 1 ปี ในความผิดดังต่อไปนี้ การกระทำทางเพศที่มีการใช้กำลัง รุนแรง หรือมีการ ช่มชู้อย่างร้ายแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเราที่มีลักษณะรุนแรงโหดร้าย, ข่มขืน กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี, ความผิดในการลักพาตัวเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี เป็นต้น โดยมีข้อมูลที่ต้องจัดเก็บที่สำคัญ อย่างเช่น ชื่อ นามสกุล (รวมถึงฉายาหรือนามแฝง), ลักษณะทางกายภาพ (เช่น รูปพรรณ คำหิ น แผลเป็น), รูปภาพของ ผู้กระทำความผิดทางเพศที่เป็นปัจจุบัน, ลายนิ้วมือ รวมถึงตัวอย่างสารพันธุกรรม DNA (กรณีที่เกี่ยวข้องในการ เก็บสารพันธุกรรม) ซึ่งมีระยะเวลาในการจัดเก็บแตกต่างกันออกไปตามระดับของความผิด โดยทั่วไปแล้วจะทำการแจ้งก่อนที่จะปล่อยผู้กระทำความ ผิด ออกจากเรือนจำหรือกรณีที่ผู้นั้นไม่ได้รับโทษจำคุก หรืออยู่ที่เรือนจำก็จะดำเนินการแจ้งทันทีหลังจาก ได้รับโทษในความผิดนั้นแล้ว โดยผู้กระทำความผิดทางเพศที่ อยู่ในเงื่อนไขที่ต้องขึ้นทะเบียนและการแจ้งข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศจะต้องขึ้นทะเบียนโดยถูก จัดเก็บข้อมูลก่อนพ้นโทษออกจากเรือนจำหรือภายใน 3 วันทำ การหลังจากพ้นโทษในกรณีที่มิใช่การถูก ลงโทษจำคุก (section 113 (b)) หลังจากนั้นผู้กระทำความผิดทางเพศจะมีหน้าที่ในการแจ้งข้อมูลของตนตาม กำหนดระยะเวลา ใน section 116 ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ขึ้นทะเบียนต้องมารายงานตัวหรือยืนยันข้อมูลของ ตนให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ต้องแจ้ง เช่น มีการเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ย้ายที่ อยู่อาศัย ย้ายที่ทำงาน ย้ายสถานที่ศึกษา เป็นต้น จะต้องทำการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ภายใน 3 วันทำการ หลังจาก

มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าว ซึ่งหากนักโทษที่พ้นโทษ ไม่ทำการแจ้งข้อมูลดังกล่าว ก็จะได้รับโทษทางอาญา จนถึงขั้นจำคุก ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อย่างจริงจัง ซึ่งเมื่อมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดแล้ว จะมีมาตรการในการเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ แต่ก็ยังมีมาตรการในการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล อย่างเช่นข้อมูลของเหยื่อ นอกจากนี้ ยังมีโทษทางอาญา สำหรับผู้ที่นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์อีกด้วย

ประเด็นปัญหาประการที่สาม ตามที่พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง ได้มีมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไว้ในมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ซึ่งเป็นมาตรการที่ศาลอาจมีคำสั่งในการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษได้ตามที่พนักงานอัยการร้องขอ โดยสามารถกำหนดใช้มาตรการเดียวหรือหลายมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง พ.ศ.2565 ซึ่งการจะใช้มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษได้นั้นจะต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่านักโทษเด็ดขาดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง จะไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยพิจารณาตามรายงานจำแนกของทางกรมราชทัณฑ์ ซึ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงนั้น เป็นคดีที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก สร้างความสะเทือนขวัญและความไม่ปลอดภัยเป็นวงกว้าง ทั้งสร้างรอยบาดแผลที่ร้าวลึกให้กับเหยื่อที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว ทั้งนี้การจะใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษได้ กลับต้องมีการจำแนกความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำเพื่อจะได้ทราบว่ามีความเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ แต่จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้เห็นได้ว่า นักโทษเด็ดขาดในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงนั้น มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำสูง และโทษทางอาญาที่ใช้บังคับอย่างเช่นในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้นไม่สูงมากนัก เมื่อผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงได้รับการลงโทษจำคุกและพ้นโทษจำคุกออกมาแล้วอาจสร้างความกังวลใจให้แก่สังคมได้ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังถูกเงินนั้น เป็นมาตรการที่เกิดขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งแม้จะมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไม่ให้เกิดขึ้นในสังคม แต่มาตรการดังกล่าวยังคงเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่นักโทษได้รับโทษจำคุกแล้ว ซึ่งเป็นมาตรการที่ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับคำพิพากษาของศาล หากแต่เป็นมาตรการเพิ่มเติมภายหลังที่ต่างไปจากคำพิพากษาของศาลในตอนต้น เพื่อควบคุมไม่ให้แก่นักโทษเด็ดขาดกระทำความผิดซ้ำได้ มาตรการทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนเป็นมาตรการที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีการกระทบกระทั่งถึงสิทธิและเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษจำคุกมาแล้ว เปรียบเสมือนการต้องโทษจำคุกต่อเนื่องในการกระทำความผิดครั้งเดิมอีก จึงต้องมีการใช้มาตรการดังกล่าวอย่างระมัดระวังไม่ให้กระทบซึ่งสิทธิของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งการจะใช้มาตรการ

ดังกล่าวได้ จะต้องเข้าใจในบริบทของตัวบทกฎหมาย และการพิจารณาอย่างรอบคอบ หากมิใช่แต่เพียงมีการกระทบถึงสิทธิของบุคคล แต่ยังเป็นกระทบถึงหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนและหลักการแห่งกฎหมายอาญาอีกด้วย

ในประเทศสหรัฐอเมริกา⁵ ให้ความสำคัญกับการจำกัดถิ่นที่อยู่ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นอย่างมาก ซึ่งหากฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นจำคุก ซึ่งการจำกัดเขตที่อยู่นั้น⁵ ย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่อันเป็นสิทธิประเภทหนึ่งในสิทธิความเป็นส่วนตัว ซึ่งบุคคลย่อมมีสิทธิในการกำหนดใช้ชีวิตของตน สิทธิที่จะไม่ที่อื่นได้ภายในราชอาณาจักร สามารถตัดสินใจได้ว่าจะอยู่บริเวณใดในประเทศ ซึ่งโดยหลักแล้วรัฐและบุคคลอื่นจะต้องให้ความเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้ โดยสิทธิและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ ได้บัญญัติอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 (Universal Declaration of human Right : UHDR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right : ICCPR) ข้อ 12 แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิดังกล่าวนี้สามารถถูกจำกัดได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และเป็นไปเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย สาธารณสุข ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และข้อจำกัดนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อื่นๆ คือ ป้องกันอาชญากรรมทางเพศ การจำกัดสิทธิดังกล่าว เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลอื่น จึงย่อมสามารถทำได้ ซึ่งเป็นการทำเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะ

จากปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า หากสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ทั้งในเรื่องการใช้มาตรการทางการแพทย์มาใช้กับนักโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ เรื่องปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และ การกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับ มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางการแพทย์มาใช้กับนักโทษผู้กระทำความผิดซ้ำ

ผู้ศึกษาเห็นว่าไม่ควรต้องได้รับความยินยอมจากผู้กระทำผิด แต่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้มาตรการทางการแพทย์โดยเพิ่มเงื่อนไขที่จะใช้มาตรการดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 21 ดังนี้

⁵ Jill S. Levenson & Andrea L. Hern Levenson, "Sex offender residence restrictions: Unintended consequences and community re-entry," Justice Research and Policy Vol. 9, No. 1, p.60 (2007) , Retrieved on April 15, 2023, from file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/LevensonHern2007JRP.pdf

เดิม ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 21 บัญญัติว่า

มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19(1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ให้กรมราชทัณฑ์นำผลของการใช้มาตรการทางการแพทย์ตามวรรคหนึ่ง มาใช้เป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาลดโทษ พักการลงโทษ หรือใช้ประโยชน์อื่นใดอันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้มาตรการทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามที่รัฐमतกำหนดในกฎกระทรวงโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

แก้เป็น มาตรา 21 บัญญัติว่า

มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19(1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีรูปแบบอื่น

ผู้ที่ศาลพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางเพศในครั้งแรก ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ได้เฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ให้ผู้พิพากษาว่าเป็นผู้กระทำในความผิดเกี่ยวกับเพศมาก่อน แล้วมากระทำความผิดเกี่ยวกับเพศซ้ำอีก ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ให้กรมราชทัณฑ์นำผลของการใช้มาตรการทางการแพทย์ตามวรรคหนึ่ง มาใช้เป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาลดโทษ พักการลงโทษ หรือใช้ประโยชน์อื่นใดอันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้มาตรการทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามที่รัฐमतกำหนดในกฎกระทรวงโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษกรณีก่อนปล่อยตัวนักโทษตามมาตรา 23

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 23 ดังนี้

เดิม ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 23 บัญญัติว่า

ก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งความเห็นว่่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเพื่อพิจารณาว่าสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 แก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้น รวมทั้งกำหนดวิธีการและระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

เมื่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาว่าสมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 กับนักโทษผู้ใดแล้ว ให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการภายในเวลาอันสมควรก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาและจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด

แก้เป็น มาตรา 23 บัญญัติว่า

ก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้นักโทษเด็ดขาดนั้น ลงทะเบียนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในระบบสารสนเทศน์ทุกราย และจัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล พร้อมทั้งความเห็นว่่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเพื่อพิจารณาว่าสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 แก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้น รวมทั้งกำหนดวิธีการและระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

เมื่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาว่าสมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังตามมาตรา 22 กับนักโทษผู้ใดแล้ว ให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการภายในเวลาอันสมควรก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง

หากนักโทษเด็ดขาดผู้ใด ไม่ลงทะเบียน ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในระบบสารสนเทศฯ ให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการจัดการลงทะเบียนข้อมูลนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง ให้กรมราชทัณฑ์ จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลบุคคลภายนอก เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ หรือเพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับเพศหรือความรุนแรง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาและจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กฎกระทรวงกำหนด

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 22 ดังนี้

เดิม ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 มาตรา 22 วรรคแรก บัญญัติว่า

เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังหลังพ้นโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้...

แก้เป็น มาตรา 22 วรรคแรก บัญญัติว่า

ห้ามมิให้นักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 เมื่อพ้นโทษไปแล้ว อาศัยอยู่ใกล้ โรงเรียน หรือ สถานเลี้ยงดูเด็ก เป็นระยะไม่น้อยกว่า 800 เมตร และเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดดังกล่าว จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังหลังพ้นโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้...

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. อัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวใน

ปีงบประมาณ 2565 แยกตามประเภทคดี. (ฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำความผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์ 11

มีนาคม 2566) จาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/searchGroup>

วศินี กมลวารินทร์. “มาตรการบำบัดผู้กระทำความผิดทางเพศด้วยวิธีการใช้ยาเพื่อควบคุม

ฮอร์โมนเพศ.” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557).

Jill S. Levenson & Andrea L. Hern Levenson. “**Sex offender residence restrictions:**

Unintended consequences and community re-entry.”Justice Research and Policy Vol. 9, No. 1,

p.60 (2007) , Retrieved on April 15, 2023, from

file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/LevensonHern2007JRP.pdf.